

אימון מזורז של טירונים

בגלל ההבדל היסודי הזה לא די בכך, שהאימון הטקטי יתחיל מהיחיד, אלא יש להתחיל באימון זה תיכף לכניסתו של החייל לשירות, כדי לפתח את האינסטינקט הטקטי שלו. משעה שחוש זה נפגם אצל החייל מתוך הפרזה בתרגול-סדר, קשה מאוד להחיותו שוב. נזק עצום נגרם ע"י המנהג להוציא טירונים ישר למגרש-תירגולת-סדר, טרם קיבלו מושג כלשהוא בטקטיקה אלמנטרית. זה מאפיל על תפקידו העיקרי של החייל הרגלי: — להיות לוחם עצמאי בתוך מסגרת של יחידה לוחמת — ולא רק אחד מחבורה המטפלת בכלי-נשק קיבוצי מסוים, המצריך צוות-עובדים.¹

מחמת ההבדל היסודי האמור, הרי אימונו של החייל הרגלי הוא יותר חינוך במעין-אומנות, מאשר הדרכה בתהליך טכני. ואם אמנם הדבר מוסיף קשיים ידועים באימונו של החייל הרגלי, הרי, מאידך גיסא, הוא מאפשר הקלה בהרצאת הדברים. למדריך ניתן להסביר את הצדדים הקשים ביותר במונחים של, למשל, התאגרפות או של פעולות אחרות מחיי יום-יום. הטירון צריך לקבל, ראשית כל, מושג מעקרונות הטקטיקה ובצורה הפשוטה ביותר: ע"י הצגה לדוגמה של שני אנשים מתאגרפים, שתסביר, כיצד העקרונות של ההתנגשות האישית מתאימים גם לפעולות היחידה בקרב. הדרגה השניה צריכה להיות: אימון טקטי אינדיבידואלי. יש לאמן את החייל לתפוס עמדת-אש בשטחי קרקע שונים, ואח"כ להתקדם מעמדת-אש אחת לשניה, אגב ניצול מכסימלי של המחסה המודמן בדרכו. בכל דרגה ודרגה יש לתת לחייל תחילה לקבוע את בחירתו הוא. — ורק אח"כ לצוות עליו לבצע את מה שהמדריך מראה לו.

אימון טקטי אינדיבידואלי זה יהיה בו יותר ענין אם יערך בצורת תחרות: והוא הדין ביהס לאימון הכיתה, המצריך תשומת לב רבה יותר מזו שניתנת לו כיום.

הדרגות באימון טקטי אינדיבידואלי

בחלק הראשון של מאמרי הדגשתי את הערך שבהקניית מושג לטירון מיסודות הטקטיקה, מיד (1) כוונת המחבר היא לנטיה המצויה בצבאות מודרניים לרכז את תפקידיה של כיתה-הרגלים בשירות כליה-אש החזק ביותר שהועמד לרשותה, לרוב — המקלע. המחבר מתנגד לנטיה זו ורואה בה צמצום חלקי ויכולתו של החייל-הרגלי — המערכת.

מקומה של הדרגה הטקטית באימון מזורז רבות הן הבעיות המתעוררות עם הרחבה גדולה ופתאומית של הצבא. השגת מספר האנשים הדרוש הוא ענין פשוט, בהשוואה לבעיה אחרת: הפיכתם לכוח מאורגן.

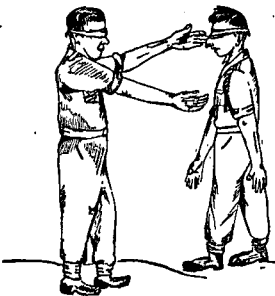
קשה ביותר הוא מצב זה אשר בו — באם נשתמש בהשוואה מעולם התעשייה — יש הכרת, תחת לחץ הסכנה, להקים את "המכונות" ולהמשיך ב"ייצור", בעת ובעונה אחת ש"החומר" זורם הולך אל תוך מנגנון מכונות-העיבוד. על כן שיטות האימון שהיו מותאמות לימים כתיקונם שוב אינן מספיקות כיום. בימים כתיקונם — בהתאם לעיקרון שכל מפקד-יחידה אחראי לאימון קציניו ואנשיו — מקובל בצבא הבריטי להתערב רק התערבות מינימלית בהוצאתו לפועל של האימון. דבר זה נכון להלכה; אולם למעשה פירושו עלול להיות, שהמפקד אינו מקבל הדרגה מספיקה בהתוית שיטת האימון, וכתוצאה מזה — רמת-הישגיה של היחידה אינה עומדת בהתאמה לזמן שהוקדש לאימון. אם מספר המפקדים המעולים אינו רב, הרי עוד קטן מזה מספר המאמנים המעולים. כשרון-אימון טבעי הוא חזיון פחות נפרץ מכשרון-הנהגה טבעי. נשכיל לעשות. אם נסיק את המסקנות ממצב זה, ונקבע הוראות מסוימות בענייני אימון לאלה הזקוקים להן.

מדריכים רבים מתקשים בבעיה: כיצד להגשים, במערכת שיעורים קונקרטיים, גם את ההכללות המקיפות שהן לרוב המובאות בהוראות הרשמיות. הנהלת האימון הצבאי עשתה הרבה לקידום עירות המחשבה הצבאית בשטח זה. ואכן, הרחבת מידות הצבא וצמצום-הזמן משנים עתה את עצם יסודותיה של בעיית האימון, ותובעים שינויים בארגונו.

כדאי להציע הצעות מספר בדבר שיטות האימון, הנובעות מתוך הנסיון של אימון מואץ בתקופה המאוחרת של מלחמת-העולם הראשונה, והמתקנות בהתאם לשינויים שחלו מאז. הצעות אלו מכוונות לאימונו של חיל-הרגלים, שהוא החיל הקשה ביותר לאימון, מפאת היותו קשור פחות מאשר חילות אחרים באלמנטים מיכניים ואבטומטיים. כי שימוש של החייל הרגלי בנשק הוא רק השלמה לשימוש בטקטיקה ובפני הקרקע. החייל הרגלי הנו איש-השדה יותר מאשר איש-הטכניקה.

יחידת-הבטחה כזו שומרת על כך שהגוף הראשי כולו לא יוכרע עקב אפתעה.

לעתים מתגלה, שב- עוד שאחד משני המציי- גים יכול ע"י האינ- סטינקט שלו הרי חברו. המשותק ע"י ההרגשה שהוא נמצא באפלה, יה- סס ולא יעשה מאומה. התוצאה תהיה כמובן, שהאיש הראשון לא רק יקדים לגעת ביריבו, אלא גם יצליח לתפסו וכך יוכל להפילו; דוגמא זו תשכנע כל מסתכל.

בתצוגה הבאה קובע המדריך את אחד האנשים, (רצוי — איש גדל-קומה), כמיצג ההגנה, ומצווה על שני אנשים אחרים לתקפו. המדריך מיעץ את אחד מהם לצאת ישר לקראת היריב ולהעסיק את תשומת לבו, ובה בשעה מנצל חברו את ההזדמנות ותופס את היריב מאחוריו. המדריך יציין כאן, כי ללקח „הזרועות הפשוטות" יש ערך לא רק בהגנה אלא גם בהתקפה, וכי בכדי לזכות ביתרון על האויב, עליך לשחק את חופש פעולתו — ואז תוכל להכותו מכה של ממש. חלוקתה של יחידה לחלק קדמי ורזרבה מאפשרת להעסיק את האויב בכיוון האחד, בשעה שהיא עושה את התמרון המכריע בצד השני. ע"י שינוי ידוע בהצגה הנ"ל יש למדריך האפשרות להראות את הטירונים, שאם המגן מנסה לפנות הצדה ולטפל במתנפל השני, ניתנת ההזדמנות לראשון לתפוס אותו במפתיע. אפשר גם להראות כי פעולה הססנית מצדו של המתקיף הראשון מקלקלת את ההזדמנות של חברו.

אפשר לערוך את ההצגות בשינוי נוסף: — האיש גדל-הקומה יקדים לתקוף את אחד משני יריביו — והשני יתפוס אותו אז מאחוריו; ע"י כך יכול המדריך להראות כי העקרונות השולטים בהגנה הם, בעצם, דוגמת אלו השולטים בהתקפה, וכי צורות הפעולה הללו אינן דברים שאין ביניהם קשר. הצגות „תמונות" אלו צריכות להיות מלוות הסברה מקיפה יותר. על המדריך לבאר, — אגב „הצגת התקפה" — שעד לתקופת עשרות השנים האחרונות היתה פעולתם של גדודים ופלוגות (במידה שהיו אלה חלק של כוח גדול יותר), חזיתית בלבד; ושעתה מחייב הנשק החדש את פיזור הגייסות בשדה-הקרב, וע"י כך נוצרת אפשרות החדירה בפרצות שבין האיוזרים-המוגנים והעמדות

עם התחלת אימונו, בטרם תתאבן תפיסתו בשגרת חיי הצבא. וכן העירוני, כי הדרך הטובה ביותר לכך היא להציג בפניו תמונה מוחשית, — ע"י דוג- מאות של פעולות טקטיות, הניתנות בפשטות מכסימלית.

כדאי לציין כי כאשר השתמשו בשיטת-אימון זו מיד לאחר מלחמת העולם הראשונה, באחד ממחנות האימון, שלא היה מן החשובים לפני כן — הצליח מחנה זה להעמיד מחלקה שהגיעה בקלות לנצחון בהתחרות השנתית לטקטיקה שנתקיימה באותו מחוץ-פיקוד. שיטה זו נוסחה בהצלחה בזמנים שונים לאחר המלחמה, גם במחנות-אימון אחרים וגם ביחידות הצבא הטריטוריאלי.

לפני כשבע שנים עורר המפקד הראשי של המחוז הדרומי את מדריכי מחנות האימון לקבוע את הטקטיקה האלמנטרית בראשית אימון הטירונים. אך מהעדר פקודה מפורשת, פעלו רק אחד או שנים בהתאם לאמור. ההוצאה של „אימון חיל-הרגלים" משנת 1937, מרחיקה לכת עד כדי לקבוע בפרק „האימון בכושר-השדה": „האימון בשימוש בפני- הקרקע צריך להתחיל בראשית שירותו של החייל". אך עד כמה שידוע, לא הוצאה כוונה טובה זו לפועל, במידה הנאותה, במקצת מחמת חוסר החלטיות בעצם השיטה, ובמקצת בגלל התכנית אשר קבעה את „כושר השדה" כמעט בסופה של רשימת נושאים ארוכה, המתחילה ב„תרגול, הצדעה, משמרות ווקי- פים". לפיכך יהיה, אולי, מן המועיל לציין לפי סדרן את הדרגות של השיטה שהוכרתי לעיל.

הדרגה הראשונה מכילה מספר „הצגות" (או „מפגנים") בלתי מורכבות, בהתאם להנחה שהמוח קולט ושומר ביתר קלות את הנראה לעין, מאשר את הנשמע באוזן. המדריך מסביר תחילה, שבמלחמה אנו כאילו נמצאים תמיד „באפלה", במחשך, וכי פעולתם של גופים לוחמים, גדולים או קטנים, דומה, ביסודה, לפעולתם הטבעית של יחידים הנעים באפלה. המדריך יקשור את עיניהם של שני אנשים, וירחיקם זה מזה כדי מטרים אחדים; אח"כ יצווה עליהם להתקדם איש לקראת רעהו. האינס- טינקט שלהם יניע אותם כרגיל לפשוט את זרועותיהם לפנים, כדי לגשש כלפי יריבם ולשמור על עצמם מפני אפתעה.

בהזדמנות זו מציין המדריך כי גם גוף-גייסות, בשעת תנועה או בחניה, חייב להוציא לפנים מספר אנשים כמשמר קדמי, אם צפויה לו התנגשות באויב;

מן הראוי, בדרגה השנייה של תהליך ההדרכה, לערוך חזרה (אגב שילובן וצירופן בצירופים שונים) של כל ההצגות הללו — וזה בצורה טקטית, בלתי מורכבת, על פני שטח לא גדול. למטרה זו כדאי להשתמש בחבר'אנשים מאומן; אבל אם אין כזה בנמצא, אפשר להשתמש בחלק מקבוצת הסירונים.

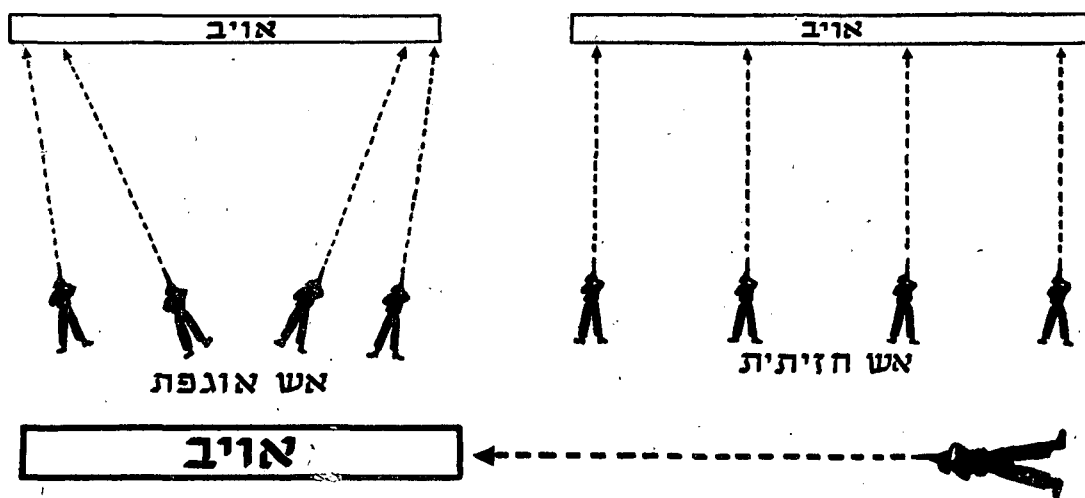
שתי קבוצות קטנות מספיקות לכך. לאחר ציון מגמה במרחק קרוב, ניתנת לקבוצת ההוראה להתקדם: האחת בראש, והשניה במרחק של 100 מטר מאחוריה; ע"י כך מדגימים את העיקרון של תנועה במבנה מובטח. כשהמדריך מכריז: „אתם נתקלים באש כבדה“, משתתחת הקבוצה המתקדמת על האדמה ופותחת באש, בה בשעה שהקבוצה אשר מאחוריה נוטה לאגף, ואח"כ נעה קדימה, כדי להתקיף את אגף מקור האש. ע"י שימוש בפרגוד אדום או חץ מחובר למוט, — המונע לכיוונים שונים, כדי לייצג את אש המגן — אפשר להראות, כיצד צריכה כל קבוצה לנצל את ההזדמנות ולהתקדם יותר ויותר, בשעה שתשומת לב האויב מועסקת ע"י הקבוצה האחרת.

אחרי סיום סידרה זו של הצגות אלמנטריות תבוא ההוראה המעשית בכושר-השדה האינדיבידואלי, שעליה ידובר להלן.

המוגנות של האויב; שהפירצה הנוצרת ע"י כיתה עלולה, אם תנוצל כהלכה, להביא לידי חדירה — ותימרון-אוגף — של המחלקה, פלוגה, גדוד ומבנה צבא גדולים יותר, בזו אחר זו — עד היוצר פרץ רחב בחזית האויב; שבמקרים רבים עמדות-ההגנה, מפאת היותן מותאמות לקונטורים של הקרקע, מהוות, בטבע הדברים, קו מעוקל — ומאפשרות לחיל-הרגלים המתקדם לנצל את העיקול הזה כדי להמטיר אש-אנפילאדית — או אוגפת — המתאפשרת ע"י עקול-חזית ופיתוליה — על המגינים שבצדו, ולהשיג ע"י כך כוח-תנופה, שיביא לידי פריצת פרץ בחזית.

„הצגת“ ההגנה תאפשר למדריך לציין שה-מצבים והצירופים הטקטיים מהסוג הנ"ל לא זו בלבד שהם נותנים הזדמנות לאחת היחידות לצאת בהתקפה-נגדית, — לאחר שהאויב זועזע ע"י האש שלה, או של יחידה אחרת, — אלא נותנות לכל עמדה אפשרות יותר רבה של יעילות-אש. כי אש-אנפילאדית, או אוגפת, המתאפשרת ע"י עיקול-חזית ופיתוליה — מלבד שהיא מכניסה דמורליזציה לשורות האויב יותר מאש חזיתית, הרי יש לה מטרה הרבה יותר יסודית; וע"י תיאום האש, באופן שכל עמדה „תטאטא“ את חזית שכנתה — תוכל כל עמדה גם לגרום אבידות רבות יותר לתוקף, וגם ליהנות, היא עצמה, מן הבטחון שבסיוע הדדי.

מן המילון הצבאי

אש מן האגף

הודות למכונות-היריה הרי שידה של ההגנה הנה כיום על העליונה. אולם על ההגנה אפשר להתגבר בעזרת תמרון — אם יש מקום לכך. בכל התקופות, וביחוד בזמננו, מותנית התוצאה ע"י היחס שבין המרחב לגודל הכוח הפועל. בכל מקום שהמתגוננים אינם די צפופים כדי ליצור רשת רצופה של מכונות-יריה, ניתנת לגייסות מאומנים הזדמנות להתקדם, על ידי תפיסת נקודות חלשות ושימוש בפעולת-תנופה הדרגתית. אם כי, בסיכום, עולה ערכו של כוח-מכונה על ערכו של כוח-אדם, — כי למספר האנשים בלבד אין משקל רב, — דומה, כי במסגרת המצומצמת של תפקיד חיל-הרגלים — מצומצמת בהשוואה לתקופה הקודמת — עלה בהרבה ערכו של הלוחם הזריז הבודד. חייל רגלי, שהוא זהיר וגם איש העזה מחושבת, מהיר-תנועה ועם זה יודע להסתיר את תנועותיו, — קלע מושלם ואף מסוגל להחליף עמדה ולהפתיע, — חייל שכזה יוכל לנצל הזדמנויות רבות בשדה-הקרב שבזמננו, וגם ליצור אותן בעצמו. הוא יוכל לנצל הזדמנויות רבות ע"י נכונותו להשתמש בהסתה-הדעת של האויב, — הנגרם ע"י אש הארטילריה, טנקים, עשן, ערפל וחושך — או במחסה הניתן על ידם. והוא יוכל ליצור הזדמנויות הודות לכשרונותיו האישיים, היכולים — אם מנוצלים הם כראוי — לשמש תחליף לאש-ארטילריה ולטנקים, כאמצעי להתגבר על מכונות-היריה של האויב. זה נכון ביחוד בשטח של טרשים, גבעות או יערות. כאן יתכן שכשרונו של האיש הרגלי עלול להיות האמצעי המעשי היחיד לאפשר את ההתקדמות.

החייל הרגלי החדש צריך להחיות את המסורת של הפרטיזנים הספרדיים², ואף לשכלל אותה. עליו להפיק תועלת מנסיונות המלחמה הפרטיזנית ע"י לימוד תחבולות הפרטיון ופיתוח חושיו לשימוש בסגולות פני-הקרקע. נוסף על כך עליו לנצל את הישגי הטכניקה, ביחוד ביחס לשכלול כלי-האש. חשוב שידע לתת אש תכליתית ולא פחות מזה חשוב שיבין את פעולת האש. ידיעת הקרקע והאש תיתן לו גם מגן בפני אש האויב. אמצעי ההגנה הטוב ביותר הוא היכולת להקטין את המטרה שהוא עצמו מציג לאש-האויב ולפגוע היטב במטרה המוצגת ע"י האויב.

ההתקדמות הנחוצה לקראת הרמה הטקטית הראויה בחיל-הרגלים תושג רק אם יקדישו יותר

תשומת לב להנחת היסודות, המתבססים על כושר-השדה של כל חייל וחייל. יש מגמה לעבור בחפז על חלק זה של האימון ולהניח לו לחייל ללקוט אח"כ את ידיעותיו. גרגרים-גרגרים, במשך דרגות האימון הבאות, — כשהמחלקה, הפלוגה והגדוד מתאמנים בתור יחידות שלמות. יתכן, שנטיה זו גובעת מהעובדה שהמדריך עצמו, אשר כושר-השדה נעשה אצלו מתוך נסיון אינסטינקטיבי רב — קשה לו להעריך נקודות רבות לא תהינה מובנות מעצמן למתחילים, ביחוד כשרבים מהם הם בני-עיר. לפיכך, כדאי לסדר רשימת תרגילים פשוטים לאימון אינדיבידואלי, המחולקים לפי דרגות האימון. לפני ההוצאה לפועל של כל תרגיל ותרגיל על ידי הטירונים, מוטב להראות להם בעזרת "מומחה" את הדרך הנכונה של ביצועו.

כהקדמה יש להראות לקבוצת הטירונים כמה דוגמאות אופייניות להשפעת תנאי הקרקע על אפשרויות ההסתה. בין השאר יש להראותם את הגדלת ההתגלות על קו-הקרקע ועל סוגי רקע שונים; כיצד מעוררת התנועה תשומת-לב; כיצד תופסת העין חלקי-ציד מבריקים; מה הוא ההסתה היחסי הניתן על ידי סוגי מחסה שונים; ומה חשיבותו של שטח "מת". יש לציין את ההבדל בין מחסה-מראה ("מסתור") ומחסה-מאש ("מחפה"), אם כי בתקופת אימון זו לא כדאי עדיין לדון על מידת ההגנה הניתנת על ידי הסוגים השונים של המחסה-מאש.

עתה מגיע תור התרגיל הממשי הראשון. הטי-רון נתבע לתפוס עמדת-יריה לכיוון מסוים. עליך להודיעו תחילה שהאש באה מהנקודה שהנך מציין לו. אח"כ, בדוק את השאלות הבאות: אם הטירון פונה בכיוון הנכון; אם הוא יכול לראות כראוי בכיוון זה; לתת אש כיאות לכיוון האמור; אם הוא נמצא במחסה בפני ראייה ואש מהנקודה שצוינה. בתרגיל הבא יש לאמן את הטירון, אחר שתפס עמדת-אש, בלימוד פני-הקרקע בכיוון נתון. ראשית, למדו את שמות סוגי-השטח השונים. שנית, למדו להכיר את סוגי המחסה, בהם יכולים בני-אדם להסתתר, דרכם יכולים הם להתקרב ושמם יכולים להגיע (גדרות, שקעים, דרכים-שקועות וכיו"ב); אחר כך הרגילו להבחין ולעקוב אררי אנשים ה"קופצים" ממחסה למחסה, או שהם כמעט ומוסתרים מאחורי מחסה; אח"כ למד אותו לבחור מחסה מלפניו בעזרתו יוכל להתקדם אגב התגלות מינימלית לתצפית ולאש מעמדת האויב. אחרי זה למד אותו לשמור על הכיוון הנכון,

דרך הפירצה, תתפוס את חלקת החזית של יחידת המשנה הקדמית שהשתתחה — ותמשיך בהתקדמות תחתיה (תהליך „קפיצת צפרדע“, לפי המונח המקובל בצבא הבריטי).

בינתיים נוקט המפקד של היחידה הגבוהה יותר ביחס לזרובה שלו, באותה שיטה עצמה — דהיינו, בדרך של מתן דחיפות חזקות ומקיפות יותר בכיווני ההתנגדות הפחותה ביותר, ברגע שמת-

צביקה

אימון מזורז — אבל לא נחפז

במסגרת הצרה

של רשימה זו אין להרחיב את הדיבור ואת הדיון בכל הבעיות הנוגעות באימון טירונים, ובודאי שלא בעקרונות ההדרכה בכלל ובטעמייהם. כוונתי לספל כאן רק בעקרונות מספר של תכנית אימון מזורז של טירונים, המיועדת להכשירם הכשרה

מינימלית לפעולת הקרב.

חיילים-טירונים, שרובם היו רחוקים מחיי הצבא לפני שגויסו לשירות ואין שהות לאמנם אימון מלא, זקוקים לחיסון נפשי גבוה ביותר, והדבר ודאי שאינו נופל בדרגת חשיבותו מאימונם המקצועי, אשר, ללא ספק, ימצא לקוי מחמת הזמן המועט שיעמוד לרשות האימונים. אך צד זה בהכרח שרת החייל, הנו, בעצם, נושא המצריד דיון מפורט במיוחד; ועל כן לא נעסוק בו במאמרנו זה.

כשאנו מדברים על אימון מזורז של טירונים לחיל-הרגלים צריך להיות ברור מראש, ולחלוף טין, שהיחידות שתקבלנה אימון זה לא תהיינה מסוגלות לבצע משימות קרב באותו שיעור הכוח, אשר בו תבצענה את אותן המשימות עצמן יחידות מאומנות; ואפשר לומר, כי כדי לבצע משימה המוטלת, בדרך כלל, על כיתת חיל-הרגלים, למשל, יהא צורך להקצות כוח גדול יותר, לפרקים —

חיל להתרופף כוח התנופה של היחידה המתקדמת. שיטה זו מביאה לידי חסכון בכוח, ביחוד בקרב התקפה מול אויב נע, היות והיא מאפשרת להתאים את עצמת הכוח לדרגת ההתנגדות שנחקלים בה. שיטה זו, של העברת תפקיד החדירה, בהדרגה, מיחידה אחת לרעותה, באה במקום ההקצאה הבלתי מציאותית של „מגמות קבועות“, אשר אין לדעת מראש אם האויב מחזיק בהן בכוח ניכר, אם לאו.

כדי 2 כיתות כאלו, של טירונים, שאומנו אימון מזורז. מפקדן של יחידות כאלה חייב לדעת מראש כי חיילי-טירוניו לא יהיו עדיין מוכשרים לפעול כחלה כחידים, או ביחידות קטנות עצמאיות, וכי לא יהיה בכוח יחידות אלו לערוך, למשל, פשיטות ארוכות-טווח, או משימות אחרות הדורשות מאמץ גופני רב וידיעה מקצועית ניכרת; כי כוח המורכב מטיירונים „מזורז-אימון“ ימצא חסר את מידת כושר-הסבל וההתמדה הגופני והנפשי, ואת הריצות-הידיעה המקצועית, הדרושים בשדה-הקרב למשימות מהסוג הנ"ל.

המטרות שהננו מציגים לעצמנו באימון מזורז הן: 1. משמעת. 2. ידיעה אלמנטרית של הנשק ובטחון בשימוש בו. 3. שיחוף-פעולה אלמנטרי, בשעת הקרב ושלל בשעת הקרב, בין החייל לחבריו, במלה אחת — חברות. 4. כושר-תנועה וסבילות אלמנטריים. 5. ידיעות אלמנטריות בשיגרת פעולה בשדה או בקי צור, שדאות.

הבעיה היא כיצד לתרגם לשפת מעשה — כלומר, לשפת אימונים — את מטרות האימון הצנועות הנ"ל. לפני שנגע באופן כללי בהצעת קוי תכנית לאימון מזורז של חיל-הרגלים, ברצוני להעיר מספר הערות:

א. את כל האימונים יש לבצע בתנאי יחידה — לוחמת, ובשום פנים לא בתנאי מחנה-אימונים; בדרך זו יקנו לעצמם הטיירונים הרגלי-שדה, כהחדרת משמעת, חלוקת אוכל, סידורי לינה תחת כיפת השמים, וכיו"ב, דבר שיכשירם במידה רבה לחיים בשדה-הקרב.

ב. צורך חיוני הוא, שהמדריך יהיה גם מפקדו של הטירון בקרב, כי — שעה שהכרחי להסתפק באימון מזורז — הרי ניתנים הזמן והאפי-

שרות הדרושים כדי ליצור זיקת-אימון הדדית בין המפקד וחיליו — רק בעת האימון בלבד.

ג. הכרח הוא להקפיד, מהרגע הראשון, על נקיון כלי הנשק, על משמעת-מים, על תלבושת-מתאימה בזמן האימון (דהיינו, אותו סוג תלבושת אשר ילבשה בקרב) ועל כל שאר הרגלי-שירות-פעיל, שהם בבחינת נוהג חייה-השדה של החייל המאומן.

ד. יש להקפיד על ניצול כל שעת פנאי להקניית המטרות הנ"ל, ובשום פנים אין להעדיף עליהם כל אותם מקצועות שונים שחשיבותם, אמנם, אינה מוטלת בספק, אך לא הם ישמשו להשגת שלי-מות-המינימום הנדרשת בהכשרתו המזורזת של הטירון לפעולות-קרב; לדוגמה: — יש לערוך עם הטירונים ריצת-בוקר במקום התעמלות-הבוקר הנהוגה כרגיל, וכד'.

ה. בתקופת האימון יש להקדיש תשומת לב רבה, ביותר ליצירת הפרות בין אדם לחברו ובין האנשים למפקדם; השגת "דבק" זה — בין הטירונים לבין עצמם, ובינם לבין מפקדיהם — הכרחית הנה, לפי שאחרת עלולים לקרות כאן, במידה מרובה מהרגיל, מקרים של עזיבת פצועים בשדה וכיו"ב — דבר שיקרה, וכמעט שמוכרח יהיה לקרות, באם לא תוקדש לפרט חשוב זה תשומת לב מיוחדת. משהו מכוח חברות-קרב כזאת מתבטא באמרתו הנודעת של בנימין פרנקלין, בימי מלחמת-העצמאות האמריקאית: "נהיה תלויים איש באחיו — אחרת נהיה תלויים כל אחד לבדו".

ו. כדי להשיג את המטרות הנרצות נדרש, לפחות, מינימום של ימי-אימון; ושנים-עשר יום הם אמנם מינימום שאין לקצץ בו. מאליו מובן, שכל המאריך בתקופת האימון — הרי זה משובח.

ועתה — מספר הערות לתכנית עצמה: את הרובה והשימוש בו, יש ללמד באופן אלמנטרי, אך הכרח הוא לערוך מסווג רגיל, בתוספת יריות-שדה (על תרגילי-אש ויריות-שדה כדאי לדבר במיוחד); כי רק ע"י בטחוננו בכוש קליעתו יבטח החייל בנשקו ויהא חדור הכרת הצורך לשמר מכל משמר, ובשעת מבחן-האש וצורך בתנועת לא תהא נטייתו הראשונה להיפטר מעול נשקו.

אימון הפרט בשדה יהיה קצר ביותר (יום אחד) ויכיל לימוד כמה פרקייסוד, כמעט ללא תירגול, ומיד לאחר מכן ינתנו תרגילים כיתתיים, שבהם תהיה הקפדה על אימון הפרט והכיתה גם יחד. שיטת אימון טובה ונוחה, שבאמצעותה אפשר להשיג תוצאות מצוינות באימון טירונים

בקנה-מידה גדול ובזמן קצר, היא "תרגולת-הקרב" (Battle drill בלע"ז), שאחד מחברי קצין בעל נסיון רב באימון טירונים לפי שיטה זו, מציג לקרוא לה "הטכניקה של-קרב" (Battle technique). בשיטת-אימון קיבוצית זו אנו משיגים גם את הקשר והתלות שבין חייל לחייל. אבל, רק מפקדים שקנו לעצמם נסיון-קרב, או אלה שהשכילו להבין באורח אורגני את מהלכי שדה-הקרב, לא יהפכו את התרגולת הזאת למעין "תרגול-סדר במבני-קרב", וישמרו על התוכן הטקטי והחינוכי, הדינמי-הפעיל, שבה. יש לתרגל את שלושת השלבים שבתרגולת-הקרב ונקייו בית (ראה הרשימה "תרגולת-קרב — ביסוסה, תפיסתה, הגשמתה" בחוברת זו, עמ' 58) ולגשת מיד לתרגולת-המחלקתית — ולמבצעים מחלקתיים, שחלקם — תרגילי-אש. חמשה ימים של אימון אינטנסיבי, — בתנאי ניצול-זמן קפדני — יספיקו לאימון זה של הכיתה והמחלקה.

בזמן האימון, ועד כמה שאפשר בשילוב עמו, יש לערוך כמה מסעות. אחד — לחצי-יום, ובו ילמדו את המבנים השונים וכל הכרוך בהם, וכן הגנה פסיבית נגד התקפות-אוויר — פיזור והסתר — וכן את פעולת הנשק-הקל נגד מטוסים. מסע שני יהיה ליום וחצי-לילה (ויכלול בעיקרו אימון במסע ומעבר מכשולים) ומסע שלישי — ללילה ויום. ברור מאליו שבמסע השלישי יהיה צורך לשלב חלק מן המבצעים המחלקתיים.

במסעות אלו יש להקפיד באופן מיוחד על חייה-הרגלי-שדה, חלוקת אוכל, כוונות-קרב, הגנה אנטי-מטוסית ואנטי-שריונית (ע"י חפירת שוחות, ועוד). אך, כאמור, גם לפני המסעות וגם בשעתם יש ללמד מעבר מכשולים ובמיוחד מעבר תיל, ולתרגל בכך בכל שעות כושר: למשל, אגב המסעות, כש-חלק מן האנשים עוסק בכלי מסוים וחלקם פנוי (ומן הראוי להדגיש כי חצי-יום לערך יש להקצות במיוחד לאימון טכני במעבר מכשולים שונים).

יש להוסיף את האת, כנשק הגלווה תמיד לחייל, וללמדו להשתמש בה לחפירת שוחות-אש (בנוסף "שוחות-שועל").

תרגילים והדגמה — כגון חפירת שוחה, מעבר טרקטור על פניה — וזריקת בקבוק-מולוטוב למגררה, הנגררת אחרי הטרקטור — יתנו תוצאה ניכרת מאוד כבר לאחר שעות-תירגול אחדות.

יש לקבוע כלל שביסומו של כל תרגיל-אימונים — יש להתחפר.

חשיבות רבה עד מאוד נודעת לתירגול-סדר.

תוך כדי התקדמותו; אחר — לתאר באופן קצר וברור כל דבר שנגלה לפניו.

התרגיל השלישי — מטרתו לאמן את הטירון לנצל את הקרקע ניצול טוב ביותר בשעת התקדמותו בכיוון נתון. ראשית, למד אותו לבחור את הנקודה שאליה ינוע, ואת האופן שבו ינוע — הליכה, ריצה, זחילה, "קפיצות" וכו'. בהתאם למסיבות שתוארו לפניו; שנית, למדו להפוך לתנועה בלא לעורר תשומת-לב, להתרומם באופן מהיר ביותר או בלתי בולט; אחר — להסתיר ולחפות על תנועותיו, אגב שימוש בשפת-גהר, רכס, תעלה, גדר-חיה וכו'.

תרגיל זה מוביל לתרגיל רביעי, שתוכנו "התגנבות" אינדיבידואלית אל צלף האויב, הנמצא בריחוק של מאות מטרים אחדות. את הצלף יכול המדריך ליצג בעצמו, ולציין על-ידי ירית כדורים עקרים, או באופן אחר — אם המתגנב מגלה את עצמו יותר מדי. כל אחד מהקבוצה צריך לבצע את ההתגנבות בתורו, ובה בשעה יתבוננו השאר, ממצב שכיבה, ממקום סמוך לעמדת הצלף.

אחרי התרגיל הרביעי כדאי לתת לאנשים מושג יותר מקיף על תכונותיהם של סוגי מחסה שונים. לאחר זה יבוא תרגיל בשיטות שמירת הכיוון למרחק גדול יותר, ואחריו, לפי הסדר, תרגילים משולבים המורכבים מיסודות שבשיעורים הקודמים, בהם יצטרך כל איש למלא תפקיד של גשש יחיד.

המבוא לפעולת-לילה יכירנו מקומו בדרגה זו, וגם אותו יש לבסס על האימון האינדיבידואלי. הלקת אותו יש ללמד כאן, הוא שבלילה עדיף השימוש באוזן מהשימוש בעין. כדי להגיש זאת מוטב להתחיל את האימון בלילה בתרגילי הבחנה של קולות שונים, ועד כמה שאפשר, בסוגי קרקע שונים. לאחר זה יבוא תרגיל, שמטרתו להבליט את ההבדל שבין גודל העצם וחוזותו בחושך, לבין גודלו וחוזותו של אותו עצם לאור היום; ואחריו — שיעור באומנות ההסתר בלילה, למשל, — על ערך הרקע הלילי. כשיסודות השמיעה והראיה בפעולת לילה יובאו, בדרך זו, לידיעת האנשים, אפשר להתחיל את האימון בתנועה ובתמרון בתנאי חשיכה.

ערך התרגילים היסודיים

קצינים בעלי נסיון מתאוננים תכופות, כי האימון הטקטי בצבא הסדיר וכן בצבא הטריטוריאלי, סובל מפאת נדירותו של דמיון טקטי. שנות הסתכלות ב"תרגילי-נסיון" צבאיים סיפקו לי עדות מספיקה כי אכן חסרון זה קיים; אך הן גם הביאו אותי

לידי מסקנה, כי הקושי בפיתוח דמיון טקטי נובע לרוב מחוסר שיטתיות בשעת הכשרתם, בנושא זה, של הקצינים והחיילים.

יש מגמה להגזים בהערכת הסכנה הצפויה לכושר-היזמה מביצועו של תרגיל טקטי בהתחלה כדבר שב"תרגולת". אדרבא: תפיסה ברורה של אורח-הפעולה היסודיים היא-היא העוזרת אחר-כך למבצע להתאים את פעולותיו למסיבות שונות. משל למה הדבר דומה? ללימוד נהגות: במידה שהאיש מתרגל יותר לתנועות התקינות והשגרתיות, הרי פנוי הוא יותר להשיג על זרם התנועה שבדרך, ולהגיב במהירות על הבלתי-צפוי. למרות שאין במלחמה שני מצבים, "דומים בדיוק", יש מכנה-משותף יסודי בצורות הפעולה ובשלביה, וביחוד בנוגע ליחידות קטנות של חיל-רגלים. לימוד ה"מהלכים" המתאימים למסיבות קרבותיות — הוא צעד חשוב לרכישת הסתגלות מהירה לכל מסיבת קרב מיוחדת.

בנסיוני במחנות-האימון של "הטריטוריאליים", לא ראיתי אף פעם התקדמות כה רבה במשך שבועיים, כזו שהושגה בבריגדה אחת, במזרח-אנגליה, שמפקדה פעל לפי הקיום דלקמן: אחרי סיור ממצה של השטח שהוקצה לאימון הבריגדה — חילק אותו שטח-שטח לכל מחלקה; אחר כך תיכן תכנית של תמרון-אימון; הכין מפה ועיבד בפרוטרוט פתרון יסודי לתמרון אשר הוטל על כל יחידה. הזמן שהקדיש באופן זה איש אחד לשם הכנה הביא לא רק לידי חסכון זמן, אלא גם ליתרון חינוכי גדול לכל האנשים שהשתתפו אותה שנה במחנה.

במידה שהרחבת הצבא נעשית בקצב מהיר יותר ובהיקף גדול יותר, כן קשה להימנע ממיוג חבר המדריכים באחוז גדול של קצינים וסמלים שהכשרתם לאימון היא נמוכה למדי. בתנאים אלו נעשית שיטת אימון ברורה הכרחית יותר מתמיד. מכאן הדחיפה להציע לדיון כללי ראשי-פרקים של הסדר שיש בו משום פיתוח השיטה שבוצעה בבריגדה ה"גל" ראשית, יש לסייר את שטח האימון שבועות אחדים לפני המחנה ולחלקו לשטחים המתאימים מהבחינה הטקטית ושל המרחב להתקפה של גדוד (בטליון). את שטחי הגדודים צריך לחלק לשטחי פלוגות ומחלקות; החלוקה אינה צריכה להיעשות סתם, אלא מתוך חישוב: באופן ששטחי המחלקות — המתאימים במובן הטקטי ומבחינת המרחב להתקפה יהא בהם די מקום לפעולות טקטיות ממשיות

של המחלקה. אחר כך יש להכין ול"הכפיל" במכונת ההכפלה (בצירוף מירשמים פשוטים) תכניות עבור כל מחלקה, לצרף אותן לתכניות פלוגתיות, ולבסוף לתכנית של גדוד. היות וכל תכנית של אימון התקפה צריכה להביא בחשבון, לפני קביעת אופן ההתקפה, את סידורי ההגנה של האויב, — מוטב שהתכניות יהיה להן עד כמה שאפשר אופי דו-צדדי, ושיתנה תחילה אימון בהגנה, ואחר-כך אימון בהתקפה מהכיוון ההפוך. לכל תרגיל טקטי יש לעבד בפירוט פתרון "יסודי", שבו יצינו אפילו העמדות שצריכות להיתפס כסידורן (תוך התקדמות) על ידי כל כיתה וכיתה וכן דרכי תנועתן של הכיתות.

לאחר שהיחידות תבואנה למחנה והמחלקות תחלנה באימון, יש למסור לכל מחלקה את התרגיל שעליה לבצע. רק לאחר שהיא תבצע אותו עצמאית — יש למסור לה את הפתרון הנכון. יהא עליה או לחזור על התרגיל לשם השוואה עם פתרונה העצמאי, בימים הבאים יש להחליף את שטחי המחלקות — להעשרת נסיונו הטקטי בתנאי קרקע שונים — ואח"כ לצרף את המחלקות לתרגילי פלוגות וגדודים.

יגידה אולי, כי למחנות אחדים אין שטחים מספיקים לארגון מלא מעין זה. במקרה כזה תהיה התשובה, כי במקום לנתר על הממשות וצד-המציאות שבדבר, מוטב שלא לנסות שום דבר מקיף יותר מתרגיל פלוגתי, וכן יתכן, שבשטח של גדוד מסוים יהיו אחדים משטחי המחלקות גלויים במידה כזו שיעשו את ההתקפה לבלתי מעשית בתנאי מלחמה ריאליים. במקום להתכחש למציאות זו, צריך אזי התרגיל-המחלקתי להדגיש את הלך ההתקפה אינה אפשרית כאן, ולהראות במקום זה את הפעולה האלטרנטיבית שיש לנקוט בה (עקיפה, פעולת-לילה, גירוי היריב להתקדמות — והכשלתו, וכיו"ב); להקדיש בוקר כדי להחדיר למוחות החיילים את העובדה, שימי בלקלבה³ עברו לבלי שוב, — דבר זה לא יחשב לבזבוז של זמן.

נוסף לכך, חשוב להקדיש תשומת-לב רבה יותר לאימון בתרגילי נסיגה. תנאי המלחמה החדשים מגדילים את הצורך בכך, לא רק למטרות הגנה, אלא גם למטרות התקפת-נגד — כאמצעי למשוך את האויב לתוך מלכודת-אש או ליצור הזדמנות

(3) בלקלבה — מקום קרב בין הצבא הרוסי וצבאות בעליה-הברית (אנגלים, צרפתים, סרדינים) במלחמת קרים (56-1854). כאן נצרכה ע"י הבריתים התקפה נועזת ובלתי-מחושבת מרובת-דמים, אל מול קווי הארטילריה הרוסית. — המערכת.

למכה-נגדית ולפריצת קו-המתנגד. אכן, תכסיסים כאלה יתכנו — תוך הצלחה — רק כשלושיות גייסות מאומנים היטב ותקיפירות.

ביחס לבעיה כיצד להתגבר על התנגדותו של האויב להתקדמותו, הרי מותנות אפשרויות הפתרון בעיקר בפיתוח של שיטה טקטית, המתאימה לתנאים החדשים שבהיערכות ההגנה (היערכות לרוחב ולעומק). כדי להתקדם מול התנגדות, יש להשתמש ב"פעולת הנף" מתמדת, ע"י הרבה "אצבעות" ממשות וחודרות. האפקט של הסתננות מעין זו תלויה במהירות בה היא מנוצלת ומורחבת. כל הפסקה, ואפילו לשם הכנה טכנית נחוצה, תאפשר כרגיל לאויב לחסום את הדרך, או לאחות את החזית על ידי נסיגה בזמנה.

בתקופה הקודמת, כשגוף גייסות הינה כעין חומה מוצקה, יכולה היתה כל פירצה לגרום להתמוטטות הגוף כולו. אולם עכשיו, כשהגייסות נתפלגו ליחידות המסוגלות לפעולה עצמאית, אין די בהחלשתה של לבנה אחת בחומה. השגת תוצאה מכרעת מצריכה לעתים קרובות אפקט מצורף מכמה מצביי מפולת מקומיים ביחידות קטנות כאלו. הקרב החדש הופך בדרך זו למעין תשבץ של הזדמנויות רגעיות; וניצול ההזדמנויות הופך תהליך של "צבירה".

ניצול רגעי הכושר צריך להתפתח עד כדי היותו לשיטה, על מנת שאפשר יהיה ליהנות, ללא איבוד זמן, מכל יתרון מקומי שהושג. במקום להחזיק את הרורבות של הפלוגות והגדודים בעורף "עד להתבהרות המצב", יש להעסיקן בהתאם לתהליך, האבטומטי-למחצה, של ניצול הזדמנויות. בתהליך זה חייב כל מפקד להתקדם, כשהרורבות הולכות בעקבותיו, כדי לסייע לאותה יחידה מיחידות המשנה הקדמיות שלו, המתקדמת ביתר הצלחה. לשם כך נוחה ביותר התנועה במבנה מעין האות Y הרומית (היחידות הקדמיות — שלוחותיה של Y והרורביות — "זנבה"), כשיחידות המשנה הרורביות באות זו אחר זו, במקום זו ליד זו. באופן זה יוכל המפקד, כבר ע"י עצם מקומו, להבטיח מתן סיוע מהיר לאותה יחידת-המשנה הקדמית שלו המצליחה והחודרת יותר, ולהתחיל בהקדם באיגופו של כל כוח מתנגד, העומד ביתר איתנות בפני יחידת-משנה קדמית אחרת. ובמקרה שאיום האיגוף אינו מספיק כדי להחליש את התנגדות האויב, הרי הרורבה — במקום בו היא נמצאת — מסוגלת אף לממש את האיום בהקדם מכסימלי. יתר על כן, אם הרורבה ניתנת לחלוקה, הרי יוכל המפקד להניע מתוכה יחידת-משנה אחת שתעבור